

Handläggare
Marie Lindström
UtredningsenhetenDiarienummer
2017KS/0316

Kommunstyrelsen

Svar på motion (S) utred Sveriges första demensby

Förslag till beslut

Motionen avslås.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

I demensbyar bor många dementa inom ett avgränsat område och personalstyrkan är stor. Enligt Socialstyrelsen rekommenderas småskaligt boende för dementa och i den nationella demensstrategin betonas bland annat vikten av en utveckling mot ett demensvänligt samhälle med ökad kunskap om demenssjukdomar bland medborgarna.

I Värmdö kommun finns flera demensboenden i mindre skala på olika boenden. I planeringen för framtida särskilda boenden är det av största vikt att dementas behov tillgodoses från början.

Det är oklart om demensbyar är det bästa sättet för demenssjuka personer att bo. I Värmdö kommun finns inte förutsättningar för att anlägga en demensby. Motionen föreslås därför avslås.

Bakgrund

Socialdemokraterna (S) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige¹ där de föreslår att förvaltningen får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att anlägga en demensby i Värmdö kommun.

Ärendebeskrivning

En demensby är en sluten enhet där byn disponerar ett område med flera hus där de dementa bor. Syftet med demensbyn är att vardagslivet ska påminna om det liv de boende i byn hade innan de blev för dementa för att klara sig själva. I området finns affär, restaurang, utrymmen för umgänge, frisör med mera. Utbildad personal arbetar i byn och utför sysslor som exempelvis affärs- eller restauranganställda samtidigt som de har i uppgift att vara vårdpersonal. Inom det inhägnade området kan de dementa röra sig fritt. Demensbyar finns i Nederländerna och Danmark.

I den nystartade demensbyn i Svendborg i Danmark har de flesta av byns 100 anställda någon utbildning i demens. Många av aktiviteterna förutsätter insatser av de 30-talet frivilliga som

¹ KF 2017-03-29 § 53

Diarienummer
2017KS/0316

byn knutit till sig. De frivilliga hjälper till med bland annat att söka pengar från fonder, skaffa föremål till byn, sköta butiker, driva skönhetssalong och organisera utflykter och livemusik.² Fler liknande byar är på gång i Danmark men kritik har framförts bland annat att området är inhägnat och att samhället istället borde vara mer tillgängligt för dementa.

Synpunkter från demensorganisationer

Svenska demensorganisationer är skeptiska till den europeiska trenden med demensbyar. Demensförbundets uppfattning är, enligt ordföranden, att de demenssjuka ska finnas och leva bland oss andra och att samhället ska vara ordnat så att det är möjligt.³

Direktören för Svenskt Demenscentrum bedömer att det behövs flera olika typer av boenden som är anpassade för personer med kognitiv sjukdom. Det behövs smarta, anpassade lägenheter med genomtänkt struktur med hemtjänst, dagcenter etc. i närområdet. Den demensby i Nederländerna direktören besökt ansåg hon var inhägnad, låg avsidet och gav dåliga associationer. En bra och hållbar demensvård och omsorg i en kommun bör utvecklas tillsammans med kunniga medarbetare och med råd från demense experter inom vård- och omsorg. En demensby kan vara ett av flera alternativ för att möta ett växande behov, men bör då skapas tillsammans med kompetenta medarbetare och följas upp av FOU.⁴

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen rekommenderar att särskilt boende för personer med demenssjukdom kännetecknas dels av en inkluderande boendemiljö som främjar känslan av att vara välkommen i dagliga aktiviteter och som känns bekant för personen, dels småskalighet i form av ett begränsat antal lägenheter.

Ett småskaligt boende består av ett begränsat antal lägenheter, som är fysiskt avgränsade, med vissa gemensamma utrymmen. Fler sådana boenden kan finnas i samma fastighet. Det finns inte några bestämmelser om hur många som kan bo i ett småskaligt boende för att det ska få kallas just småskaligt. Däremot omfattar 75 procent av alla särskilda boenden som är anpassade för personer med demenssjukdom 10 rum eller färre.⁵

I Socialstyrelsens nationella demensstrategi förespråkas en satsning på en utveckling till ett mer demensvänligt samhälle, där man till exempel kan gå och handla i en demensvänlig butik eller ta del av annan samhällsservice som anpassats. Bland annat föreslås en nationell informationskampanj om demenssjukdomar och satsningar på demensvänlig service i dagligvaruhandel, apotek, banker och kollektivtrafik. Socialstyrelsen skriver att år 2050 finns det troligen nästan dubbelt så många personer med demenssjukdom som i dag. Därför behöver alla i samhället ha god kännedom om demenssjukdomar.⁶

² Artikel i Tidningen Vision nr 5 2017.

³ Pär Rahmström, ordförande i Demensförbundet och Demensfonden

⁴ Wilhelmina Hoffman, direktör Svenskt Demenscentrum

⁵ Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom, Socialstyrelsen, remissversion

⁶ En nationell strategi för demenssjukdom- Underlag och förslag till prioriterade insatser till 2022, Socialstyrelsen.

Diarienummer
2017KS/0316

Demensboende i Värmdö

Värmdö kommun bedriver en god omsorg om personer med demenssjukdom i en trygg och säker, hemliknande miljö i små enheter. Slottsovalen har demens som enda inriktning. Boendet har en lugn, trygg och inhägnad utemiljö, frisörrum och ett så kallat snoezelrum (upplevelserum). I Gustavsgårdens D-hus bedrivs demensvård i två avdelningar. Djuröhemmet har för närvarande åtta demensplatser och på Ljung finns två demensavdelningar.

I planerna för särskilda boenden i Pilhamn och Östra Charlottendal samt Djuröhemmets utbyggnad ingår att bygga för dementas behov.

Kommunens lokalplanering föregås av nämndernas behovsanalyser, som redovisas i nämndernas lokalplaner. Baserat på lokalplanerna tas sedan en övergripande strategisk lokalförsörjningsplan som utgör grund för kommundirektörens förslag till investeringsbudget. Det innebär att det aktuella behovet av platser inom särskilt boende utreds och uppdateras varje år utifrån nya befolkningsprognoser, detaljplanearbeten m.m.

Bedömning

I demensbyar liknande de som finns i Danmark och Nederländerna bor många dementa och personalstyrkan är stor. Exemplet Svendborg i Danmark visar att det krävs omfattande insatser av frivilliga för att driva verksamheterna.

Enligt Socialstyrelsen rekommenderas småskaligt boende för dementa och i den nationella demensstrategin betonas bland annat vikten av en utveckling mot ett demensvänligt samhälle.

I Värmdö kommun finns flera demensboenden i mindre skala på olika boenden. I planeringen för framtida särskilda boenden är det av största vikt att dementas behov tillgodoses från början.

Mot bakgrund av ovanstående bedöms det vara oklart om demensbyar är det bästa sättet för äldre demenssjuka personer att bo och att det inte finns förutsättningar för en demensby i Värmdö. Motionen föreslås därför avslås.

Ekonomiska konsekvenser

Demensbyar, enligt de modeller som finns i andra länder, är personal- och utrymmeskrävande. Värmdö kommuns tillgång till mark är begränsad och kostnaden för ett så stort projekt som en demensby bedöms vara hög. Kostnaden för utbildad personal som, förutom att fungera som vårdpersonal även ska arbeta som exempelvis frisör eller affärsbiträde, blir också hög.

Konsekvenser för miljön

Ärendet har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Demensbyar, enligt de modeller som finns i andra länder, är storskaliga och personalkrävande. Enligt Socialstyrelsen är rekommendationen att dementa personer bor i mindre enheter. Exempel från utlandet visar att verksamheterna, förutom utbildad personal,

Diarienummer
2017KS/0316

förlitar sig på frivilliga krafter. Detta kan medföra att verksamhetens kvalitet kan ifrågasättas då det är av stor vikt att personer som arbetar med demenssjuka äldre är utbildade inom området. Socialstyrelsen menar att samhället måste bli mer tillgängligt för personer med demenssjukdomar och att insatser bör göras för att öka kunskaperna om demenssjukdom bland medborgarna.

Konsekvenser för barn

Ärendet har inga konsekvenser för barn.

Ärendets beredning

Motionen avslogs av vård- och omsorgsnämnden 2017-12-12 § 125.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Motion från (S) Utred Sveriges första demensby	Biläggs
2	Protokoll från vård- och omsorgsnämnden 2017-12-12 § 125	Biläggs

Sändlista för beslutsexpediering

Vård- och omsorgsnämnden

Camilla Broo
Kommundirektör

Frida Nilsson
Sektorchef administration